

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

д.е.н., проф. Фролов С. М., студент гр. Ф-73 Охтеменко К. О.

Однією з найважливіших категорій ринкової економіки є споживче кредитування, яке стимулює розвиток не тільки фінансового ринку, а й економіку країни в цілому.

Для того, щоб зрозуміти важливість споживчого кредиту, треба спочатку розглянути його переваги і недоліки.

До переваг споживчого кредитування відносять: гнучкість, безпека, допомога, можливість отримати ті речі, яких без використання кредиту потрібно було б довго чекати, або ж які були б недоступні для отримання. Найголовнішим недоліком споживчого кредитування є те, що покупки в кредит обходяться дорожче, ніж при оплаті готівкою. Це відбувається тому, що при купівлі товару в кредит ціна на товар часто трохи вища, ніж при оплаті готівкою, а також до неї додаються відсотки за користування кредитом.

Дослідженню проблем розвитку споживчого кредитування в Україні значну увагу приділяли такі науковці і практики банківської діяльності, як В. Базилевич, О. Василик, А. Гальчинський, А. Даниленко, М. Савлук, А. Савченко, С. Мочерний та інші.

До фінансової кризи і протягом 2006 - 2008 років споживче кредитування в Україні розвивалося швидкими темпами, причиною чого стали міжнародні банки, які активно почали входити на український ринок з 2000 року і принесли із собою практику та продукти споживчого кредитування. Це сприяло збільшенню пропозиції на кредитному ринку.

На сьогодні банки України надають такі види споживчих кредитів:

- 1) споживчі кредити готівкою;
- 2) споживчі кредити під заставу нерухомості;
- 3) споживчі кредити на покупку товарів (розстрочка).

Як показав аналіз статистичних даних, опублікованих Національним банком України, кількість кредитів, які надані домашнім господарствам за цільовим спрямуванням у розрізі строків погашення протягом 2008 - 2011 років, з грудня 2008 року і по січень 2011 року зменшились на 71,82 млрд. грн., зокрема кредити на споживчі потреби на 65,88 млрд. грн., що становить 91,73% зменшення кредитів, наданих домашнім господарствам. Отже, споживче кредитування потребує розвитку. Внаслідок цього слід дослідити проблему управління кредитним ризиком в банківській сфері.

Кредитний ризик в банківській сфері виникає в основному завдяки тому, що банки не проводять оцінку фінансового стану позичальника, не визначають його кредитоспроможність перед тим як надати кредит. Всі ці дії приводять до того, що банк стає не конкурентоспроможним в сфері споживчого кредитування. Для того щоб мінімізувати ризик потрібно використовувати автоматизовані системи, які забезпечать швидкість прийняття рішення при наданні позики.

У світовій практиці, зокрема в Росії і Білорусії, використовують такі автоматизовані системи як скорингові.

В російських банках під скорингом розуміють математичну або статистичну модель, за допомогою якої виходячи з кредитної історії клієнтів, які вже скористалися послугами банку, останній намагається визначити, наскільки велика ймовірність того, що конкретний потенційний позичальник поверне кредит в строк. Скоринг дозволяє сегментувати клієнтів по якості обслуговування боргу та працювати не з індивідуальними їх характеристики, а з імовірнісним статистичним потоком заявок.

Щоб уникнути проблеми відсутності певного об'єму інформації по споживчим клієнтам банки Білорусії об'єднали бази даних по споживчому кредиту з іншими банками, які надають схожі послуги, в єдиний пул, і впровадили свою скорингову систему на основі загальних даних фізичних осіб нескількох банків.

Фінансові менеджери банків України для виміру фінансового стану позичальника розраховують наступні коефіцієнти: коефіцієнт платоспроможності позичальника, коефіцієнт платоспроможності сім'ї, коефіцієнт забезпечення, показник наявності власної нерухомості, середньомісячні доходи позичальника, середньомісячні витрати позичальника та інші. Лише деякі банки України розпочали використовувати систему кредитного скорингу, яка є дуже поширеною за кордоном. Тому що саме ця модель дає можливість визначити поведінку одних позичальників в майбутньому на основі поведінки інших позичальників в минулому.

Сутність української моделі кредитного скорингу полягає в тому, що «скоринг – формуляр» складається приблизно з 12 параметрів, за кожним із цих параметрів клієнту бали не нараховуються. Українські банки у формулярі вказують тільки значення параметра, яке відповідає певному позичальнику, на відміну від зарубіжних банків, які за кожний параметр оцінюють певною кількістю балів.

В Україні потрібно удосконалити існуючу методичку, узагальнюючи зарубіжний досвід. Повинна бути створена власна скорингова модель оцінки кредитоспроможності позичальника за споживчим кредитом, яка буде враховувати грошово-кредитний ринок та соціально-економічний розвиток країни.